

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Kadın Gazetecilerin Konumu

Yonca Aybay¹

Doğu Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi

Özet

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde medya sektöründe yönetici konumda çalışan kadın gazetecilerle ilgili çeşitli konuları incelemektedir. Çalışma, medya sektöründe çalışan kadın gazetecilerin yüzdeliğinin belirlenmesi, yönetici konumda yer alan kadın gazetecilerin sayısının ve aldıkları ortalama maaşların belirlenmesi gibi nicel yönlerinin yanısıra, bu gazetecilerin mesleği seçme nedenlerinin bulunması, çalışma koşullarının belirlenmesi ve haberlerin seçiminde cinsiyetin etkisinin incelenmesi gibi nitel yönleri de içermektedir.

Makalede ilk olarak diğer ülkeler için yapılmış benzer çalışmaların incelendiği literatür taraması bölümü yer almakta, daha sonra çalışmada kullanılan araştırma yöntemi sunulmaktadır. Kıbrıslı Türk kadın gazetecilerle yapılan mülakatlarda kullanılan soruların nasıl seçildiği ve bu mülakatların hangi yöntemle yapıldığı tartışıldıktan sonra, mülakat sonuçları aktarılmakta ve son olarak elde edilen sonuçlar tartışılmaktadır.

Giriş

Bu çalışmada, Kıbrıs Türk medya sektöründe çalışan kadın gazetecilerle ilgili çeşitli konular yapılan bir anket ve derinlemesine görüşmeler ışığında incelenmektedir.

Makalede ilk olarak dünyada yapılmış benzer çalışmalara değinilmekte, daha sonra kullanılan araştırma yöntemi tartışılmaktadır. Bu kapsamda uygulanan anket, Kıbrıslı Türk kadın gazetecilerden yönetici olarak görev yapanlarla gerçekleştirilen mülakat ve soruların nasıl seçildiği anlatılmaktadır. Daha sonra, yapılan anket ve mülakat sonuçları ele alınmakta ve bulgular tartışılmaktadır.

Literatür Taraması

Birçok ülkede gazetecilik ve medya sektöründe kadın çalışanların sayısının 1960'lara kadar oldukça

düşük düzeyde kaldığı görülmektedir. Ancak son kırk yıl içinde kadınların diğer sektörlerde olduğu gibi, medya sektöründe de varlıklarını hissettirdiği görülmektedir. 1960 yılında ABD’de tüm çalışanlar içinde kadınların oranı üçte birken, 1991’de bu oranın %45’e ulaştığı görülmektedir (Weaver ve Wilhoit, 1996). Benzer biçimde, yine ABD’de 1920’lerde gazetecilerin sadece %20’si kadinken, 1983 yılında kadın gazetecilerin oranı %33’e ulaşmıştır (Delano, 2003). Ancak, bu oran 1992’de ve 2002’de değişmemiştir (Weaver vd., 2005).

Yirminci yüzyılın başıyla karşılaştırıldığında, özellikle 1960’lardan sonra feminist hareketin de gelişmesiyle, dünyada kadın gazeteci oranının arttığı görülmektedir (Lavie ve Lehman-Wilzig, 2003). Örneğin, İngiltere’de 1990’ların sonunda kadın gazetecilerin oranı %40’a yaklaşmıştı (Delano, 2003). İsveç’te ise, 2000 yılında kadın gazetecilerin oranı %47’ye ulaşmıştı (Djerf-Pierre and Lofgren-Nilsson, 2001).

Bu arada, üniversitelerin gazetecilik bölümlerinde okuyan ve mezun olan öğrenciler içinde kadınların oranı da giderek yükselmiştir. 1958 yılında ABD üniversitelerinin gazetecilik bölümlerinden mezun olan 2500 öğrencinin sadece üçte biri kadinken, 1971 yılına gelindiğinde bu mezunların çoğunun kadın olduğu görülmektedir. Avrupa’da da benzer bir eğilim gözlenmektedir. 1984 yılında gazetecilik bölümlerinden mezun olan öğrenciler arasında kadınların oranı %60’a ulaşmıştır. 2000’li yıllara gelindiğinde İngiltere’de gazetecilik alanında lisansüstü programlara bakıldığında, kaydolan öğrencilerin %75’inin kadın olduğu bildirilmiştir (Delano, 2003).

Ancak bu olumlu gelişmelere karşın, yönetici konumda çalışan kadın gazetecilerin oranının daha düşük olduğu dikkati çekmektedir. Örneğin Gibbons, US Radio-TV News Directors Association and Foundation tarafından yapılan bir çalışmada televizyon haber bölümlerinde kadınların oranının %39 olarak bulunduğunu, ancak haber müdürlerinin sadece %26’sının kadın olduğunu belirtmektedir (Gibbons, 2002).

1990’lara kadar, medya sektöründe çalışan kadınlarla ilgili az sayıda makale yayınlandığı, bu makalelerde daha çok çalışan kadın gazetecilerin sayısının ve sektör içinde iş dağılımlarının incelendiği görülmektedir (De Bruin, 2000). 1990’lardan sonra ise bu konuda daha sistemli araştırmaların yayınlandığına tanık olunmaktadır. Sistemli çalışmalara ilk örneklerden biri Van Zoonen’in 1994 yılında yayımladığı ‘Feminist Medya Çalışmaları’ adlı kitabıdır.

Van Zoonen özellikle kültürel çalışmalarda feminist yaklaşımın etkinlik kazanmasına karşın, iletişim alanında feminist yaklaşımın sadece birkaç çalışmayla kısıtlı kaldığından şikayet etmektedir (Van Zoonen, 1996). Van Zoonen, 1960’larda Betty Freidan’ın ve 1970’lerde Tuchman’ın çalışmalarına değinmekte, ancak 1980’lerin başına kadar akademik kurumlarda yapılan feminist çalışmaların politik yönlerinin ağır bastığını belirtmektedir.

1995 yılında Gallagher ve Von Euler dünya çapında medya sektöründe işe alınmada cinsiyetin rolünün incelendiği ilk önemli kitabı yayımlamışlardır (De Bruin, 2000). Bu çalışmada dünyanın bazı bölgeleri yer almazken, bazı bölgelere ise fazla yer verilmektedir. Ancak sonuç olarak, şu ortak özellikler ortaya çıkmaktadır :

- a) Kadınlar medya çalışanları içinde oransal olarak azınlıkta kalmaktadırlar,
- b) Kadınlar medya sektöründe orta düzey yönetici pozisyonlarında yeterince temsil edilmemektedirler,
- c) Üst düzey yönetici pozisyonlarında ise hemen hemen hiç kadın yönetici çalışmamaktadır.

Son yıllarda yapılmış benzer çalışmalar da bu bulguları desteklemektedir (Lavie ve Lehman-Wilzig, 2003; Delano, 2003; Gibbons, 2002; Robins, 2000; Djerf-Pierre ve Lofgren-Nilsson, 2001).

Tuchman'ın katı ve yumuşak (hard and soft) haberlerle ilgili sınıflamasını kullanan pek çok çalışmada, kadın muhabirlere daha çok yumuşak haber konularının verildiği sonucuna varılmıştır (Djerf-Pierre ve Lofgren-Nilsson, 2001). Katı haberler politika, ekonomi ve uluslararası ilişkileri kapsarken, yumuşak haberler ünlü kişilerin yaşantılarını, günlük yaşamı ve dedikoduları ön plana çıkarmaktadır (Lavie ve Lehman-Wilzig, 2003). Ancak bazı konularda kadın gazetecilerin daha etkin roller oynadıkları söylenebilir. Örneğin, 1980'lerin sonunda spor gazetecileri arasında hiçbir kadın bulunmazken, 1990'ların sonunda hemen hemen her kanalda spor programı sunan veya bu konuda yorum yapan kadın gazeteciler görev almaya başlamıştır (Delano, 2003). Bu eğilim giderek Türkiye televizyon kanallarında da gözlenmektedir.

Haberlerin işleniş tarzı ve haber seçimiyle ilgili kadın gazetecilerin ne gibi etkilerinin olduğu da son yıllarda önemli bir tartışma konusu olarak ortaya çıkmaktadır. Djerf-Pierre ve Lofgren-Nilsson, Van Zoonen'in önerdiği gibi, kadınların gazetecilik mesleğine yönelmesinde haberlerde değişen (sosyalleşen, yumuşayan) yaklaşımların mı rol oynadığının, yoksa kadın gazetecilerin sayısındaki artışın mı haberlerde yaklaşım değişikliğini getirdiğinin tartışılması gerektiğini belirtmişlerdir (Djerf-Pierre and Lofgren-Nilsson, 2001).

Kadın gazetecilerin karşılaştığı bir başka sorun da, aldıkları ücretin benzer görevde çalışan erkeklere göre azlığı ve yüksek maaş alan gazeteciler arasında kadınların oranının düşüklüğüdür. Weaver ve Wilhoit'in 30 yıllık bir dönemi kapsayan çalışmaları, 1992 yılında ABD'li kadın gazetecilerin ortalama maaşlarının erkeklerin ancak %84'üne ulaştığını ortaya koymuştur. İngiltere'de son yıllarda yapılan çalışmalar ise, yılda 40,000 İngiliz Sterlini üzerinde maaş alan gazetecilerin %85'inin erkek olduğunu göstermektedir (Delano, 2003).

Yöntem

Bu çalışma için derinlemesine görüşme yapılan kadın gazeteciler, Kıbrıs Türk Medya kuruluşlarında orta ve üst düzey yönetici konumundaki kişilerdir.

Bu çalışmanın temel amaçları:

- a) Yönetici pozisyonlarda çalışan kadın gazetecilerin kişisel profillerinin ortaya konması,
- b) Yönetici kadın gazetecilerin mesleğe nasıl baktıklarının incelenmesi,
- c) Yönetici kadın gazetecilerin izledikleri ve sundukları haber türlerinin bulunması,
- d) Ve editörlerin cinsiyetinin haberlerin seçiminde ya da sunuşunda bir farklılığa yol açıp açmayacağı hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesidir.

Kişisel profillerin ortaya konmasında, bir doktora dersi çerçevesinde KKTC'de çalışan tüm gazetecilere uygulanan bir anketin verilerinden yararlanılmıştır. Diğer amaçlar için ise sadece yönetici pozisyonda çalışan toplam 15 yönetici kadın gazeteciden sekizi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Her mülakat yaklaşık 45 ila 60 dakika arasında bir sürede tamamlanmıştır.

Bu mülakatta sorulmak üzere, yukarıda sıralanan amaçlara ulaşılabilmesi için uygun sorular hazırlanmıştır. Soruların hazırlanmasında daha önce yapılmış benzer çalışmalardan yararlanılmıştır. Mülakatlarda toplam 43 soru sorulmuştur. Bu sorulardan 18'i yönetici kadın gazetecilerin nerede doğdukları, eğitim düzeyleri, medeni durumları gibi konularda sorulmuştur ve, kadın gazetecilerin kişisel profilleriyle ilgilidir. 7 soru katılımcıların profesyonel iş yaşantısı ile ilgilidir. Kaç yıldır medya sektöründe görev yaptıkları, mesleği neden seçtikleri vb. Diğer 17 soru ise, yönetici kadın gazetecilerin cinsiyetin mesleğe etkisi gibi konularda düşüncelerini sormaktadır. Mülakatlar son olarak bir açık uçlu soru ile bitmektedir.

Mülakatlarda bir kayıt cihazı kullanılmış, daha sonra her görüşme tek tek çözümlenmiştir. Mülakatlar kadın gazetecilerin kendi ofislerinde, rahat bir atmosferde yapılmıştır.

Mülakat Sonuçları

KKTC'de medya sektöründe görev yapan sekiz yönetici kadın gazeteci ile yapılan mülakatlarda elde edilen bazı bilgiler aşağıda aktarılmaktadır.

Kadın gazetecilerin ortalama yaşı 38 olarak hesaplanmıştır. Toplam sekiz gazeteciden ikisi 30 yaşın altında; ikisi 30-39 yaş diliminde; üçü 40-49 yaş diliminde ve biri de 50 yaşın üzerindedir. Yönetici kadın gazetecilerin daha çok orta yaş grubunda yer aldıkları söylenebilir.

Yönetici kadın gazetecilerin deneyimlerine bakıldığında, yine benzer bir tabloyla karşılaşılmıştır. Bir gazeteci beş yıldan az, bir gazeteci de 6-10 yıl arası deneyime sahip olduğunu söylerken, üç gazeteci 11-15 yıl arası; bir gazeteci 16-20 yıl arası; iki gazeteci de 21 yılın üstünde iş deneyimine sahip olduklarını söylemişlerdir.

Kadın Gazetecilerin Yönetimde Temsili

Tüm Kıbrıslı Türk gazetecilere uygulanan anketin sonuçları, KKTC'de medya sektöründe kadınların oranının %37 olduğunu, yönetici pozisyonlarda çalışan kadınların oranının ise %27'de kaldığını göstermektedir. Ayrıca, diğer sektörlere benzer şekilde, medya sektöründe de kadınların üst düzey yönetici pozisyonlara gelmekte ciddi bir güçlükle karşılaştıkları anlaşılmaktadır. Toplam 17 Kıbrıs Türk medya sektörü kuruluşu içinde 7 tanesinde yönetici kadın gazeteci olmadığı görülmüştür.

Mülakat yapılan sekiz yönetici kadın gazeteciden biri üst düzey yönetici pozisyonunda, altısı orta düzey yönetici pozisyonunda, biri ise alt düzey yönetici pozisyonunda görev yapmaktadır.

Yönetici kadın gazetecilerin üçü kamu medya kuruluşu olan Bayrak Radyo Televizyon (BRT) kurumunda, ikisi kamu haber ajansı TAK'ta, biri Kıbrıs gazetesinde, biri Afrika gazetesinde, biri de özel televizyon kanalı Genç TV'de çalışmaktadır.

Kadın gazetecilere şu an sahip olduğunuz pozisyonu tanımlar mısınız diye sorulduğunda, bir katılımcı bir yıldır haber müdürü olduğunu, bir katılımcı ise on yılı aşan bir süredir haber müdürü olarak çalıştığını söylemiştir. Bir kadın gazeteci iki aydır editör olarak görev yaptığını belirtirken, iki katılımcı dört yıldır editör olarak çalıştıklarını söylemişlerdir. Bir katılımcı ise editör olarak onbeş yıldır çalıştığını vurgulamıştır. Bir kadın gazeteci sekiz aydır haber koordinatörü olarak çalıştığını ve aynı zamanda haber müdürlüğüne vekalet ettiğini söylemiştir. Bir diğeri ise bir yıldır haber şefi olarak görev yaptığını belirtmiştir.

Kadın Gazetecilerin Kişisel Profili

Mülakat yapılan kadın gazetecilerin sadece ikisi şehir, diğerleri köy doğumludur. Kadın gazetecilerin üçü Lefkoşa'da, üçü Gazimağusa'da, ikisi ise Lefke'de şehir liselerinden mezun olmuştur.

Beş kadın yönetici iletişim bölümlerinden, ikisi dil ve edebiyat bölümlerinden mezun olmuş, bir katılımcı ise üniversite öğrenimini yarım bırakmıştır. Ayrıca üç yönetici kadın gazeteci lisansüstü çalışmalarını uluslararası ilişkiler, Türk dili ve edebiyatı ve gazetecilik alanlarında tamamlamış ve yüksek lisans derecesi almışlardır.

Mülakat yapılan dört yönetici kadın gazeteci evli, diğer dördü ise bekar olduklarını belirtmişlerdir.

Üç yönetici kadın gazeteci, 1974 Barış Harekatından sonra güneyden kuzeye göç etmek zorunda kalmıştır. Yedi katılımcının annesi ev kadını, bir katılımcının ise doktordur. Üç katılımcının babası kamu çalışanı, üç katılımcının işçi, birininki ise çiftçidir. Bir katılımcının babasının kendi işini yaptığını belirtmiştir.

Türkiye’de yapılan bir çalışmada, bu bulguların tersi bir sonuç elde edilmiş, yönetici kadın gazetecilerin tümünün yüksek gelir düzeyinde ailelerden geldiği, seçkin özel okullarda öğrenim gördükleri ve büyük şehirlerde doğup büyüdükleri görülmüştür. (Kabasakal, 1998).

Ancak bu karşılaştırma yapılırken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 30 yıllık bir geçmişi olduğunu ve bunun öncesinde yaklaşık 10 yıllık bir mücadele sürecinin bulunduğunu, bu süre içinde Kıbrıslı Türkler’in kuşatma altında yaşadıklarını, toplumda o dönemde sosyal sınıflar hiyerarşisinin belirgin olmadığını ve köy-kasaba-şehir ayrımının keskin olmadığını dikkate almak gerekir.

Kişisel Dış Görünüş

Literatüre bakıldığında, yönetici kadınların çoğunlukla ceket-etek gibi kıyafetler giydiği anlaşılmaktadır. Ancak bazı araştırmacılar bu tür kıyafetlerin erkek değer yargılarını temsil ettiğini ve ilgili kuruluşların erkek değer yargıları ile yönetildiğini gösterdiğini öne sürmektedirler.

Mülakatlar sırasında Kıbrıslı Türk yönetici kadın gazetecilerin hiç birinin ceket-etek tarzı bir giyimi tercih etmedikleri görülmüştür. Çoğu, etek yerine pantolon giymeyi yeğlemişlerdir. Ayrıca, tümünün kontrollü de olsa, kadınsı görüntülerinden taviz vermedikleri gözlenmiştir. Üç katılımcı saçlarını kuaförde yaptırmış, hiç birinin uzun tırnağı olmadığı ve hiç birinin koyu renk oje tercih etmediği görülmüştür. Hiç bir yönetici kadın gazeteci dikkat çekecek tarzda büyük aksesuar-takı kullanmamaktadır.

Kadın Gazetecilerin Kendilerini Algılaması

“Kendinizi aktif bir birey olarak mı yoksa pasif bir birey olarak mı algılıyorsunuz?” şeklindeki sorumuza verilen cevaplar, yönetici kadın gazetecilerin kendilerini genelde aktif bireyler olarak algıladıklarını göstermektedir.

ÖE: Ben kendimi aktif bir birey olarak algılıyorum. Sosyal hayata bağlıyım, insanlarla konuşmayı severim, dışa dönük bir insanım.

NG: Ben hayatım boyunca aktif bir insan oldum, her dönemde öyleydim. Yani çocukluğum da öyleydi. Biraz yapısaldır öyle şeyler. Pasif bir yaşam yaşayamam. Girişimciyim, girişkenim.

FÖ: *Eğer sosyal anlamda soruyorsanız, çok sosyal olduğumu da söyleyemem, yazı yazan insanlar genelde çok sosyal değiller çünkü. Çok fazla ortalarda dolanmayı seven birisi değilim ama daha çok yazılarımla görünmek hoşuma gider ama iletişimimde bozukluk yok, iyi ilişki kurabiliyorum insanlarla.*

TT: *Çok fazla aktif olduğum iddiasında olamam çok fazla pasif olduğum da söylenemez. Sosyal ilişkilerim çok iyidir insanlarla ama öyle çok girişken de değilimdir.*

FK: *Çok aşırı ve gereksiz bir merhamet duygum var. En zayıf yönüm bu ve çok da dezavantajlarını gördüm hayatta, ama bu benim yapım, bunu değiştiremiyorum. Ayrıca bildiğim ve savunduğum bir şeyden vazgeçmek çok zor, örneğin ben bugün meslek hayatına katıldığım günden itibaren bir takım empozelere katılmış olsaydım bugün maddi konumum çok daha iyi olabilirdi. Biraz da başkaldırıcı, muhalif yapım var. Haksızlığa asla tahammül edemem. Ama şunu da bir tecrübe olarak söyleyebilirim, belli bir yaşa geldikten sonra örneğin 40 yaşını geçtikten, çocuklarınız büyüyüp sorumluluklarınız daha da arttıktan sonra, maddi olarak yükümlülükleriniz daha da fazla çoğalıyor. Bazı şeyleri daha hoşgörülü gibi kabul ederek başkaldırınızı biraz daha... çünkü zamanın sizin için azaldığı düşüncesine kapılıyorsunuz. Ben bu kadar zaman mücadele ettim ama hiçbir şey olmadı. Bundan sonra da mücadele edersem bu benim enerjimden sarfiyat olur. Ve hiçbir şey elde edemiyorum, onun için olanlara olumlu bakarak devam etmem gerekir.*

Feminizm Konusundaki Görüşleri

“Feminizmi nasıl değerlendiriyorsunuz?” şeklindeki sorumuza iki gazeteci feminist olduklarını; bir katılımcı ise feminist olduğunu, ancak bu konuda çok katı bir konumda yer almadığını söyleyerek cevap vermiştir. Diğerleri feminist olmadıklarını, ancak genel olarak insan haklarına önem verdiklerini ve kadın-erkek eşitliğine inandıklarını açıklamışlardır.

ÖE: *Feministim diyemem, ben kadın erkek eşitliğine inanıyorum. Fizik olarak erkekler güçlü olabilir ama hanımlar daha kıvrak zekalı. Hanımlar daha ılımlı, olumlu, erkekler daha ani kararlar veriyorlar. Çoğu zaman bu onlara kaybettiriyor.*

PA: *Katı bir feminist değilim, daha önce de dediğim gibi. Sadece kadın değil insan, ama ezilen insan kadınsa eğer daha çok haksızlığa uğrayan kadınsa onun hakkını daha çok korumak gerekir.*

NG: *Feminizme ben karşıyım. Kadının cinsel varlığı ile yani sırf kadın olduğu için ön plana çıkarılmasına ben karşıyım. Ama bu kadın haklarını savunmama gibi bir anlam çıkmaz bundan.*

FÖ: *Kendimi feminist olarak da tarif edebilirim. Bunun sakıncası yok sanırım. Kendi içinde bir sürü sınıflara ayrılmış. Kendi arasında farklılıklar var. Sınıfa dayanıyor. Paralı kadın çok ezilmiyor. Her şeyden önce sınıf meselesi. Türkiye’de Kürt kadın, azınlıkta olan kadın daha çok eziliyor. Bunların farkında olan biri olarak da bunu gündeme getiriyorum. Feministlik sadece kuru kuruya kadın hakkı şu bu meselesi değildir. Yani Türkiye’ye baktığınızda 18 yıl yaşadım orada. Bunun aslında kadınlık erkeklik meselesinden ziyade sınıf meselesi olduğunu düşünüyorum.*

AD: *İnanmıyorum. Yani ben kadın erkek eşitliğine inanan bir insan değilim. Bence insanlar sırf kadın ve erkek oldukları için değil, insan oldukları için eşittirler. Öyle bir ayırım yapmıyorum. Kadın erkek ayrımı yapmıyorum.*

Sİ: *Pek sıcak baktığım bir olay değildir aslında. Ben bireysel olarak şöyle diyeyim, hakkımı söke söke alırım. Gerekirse o konuda haklı olduğuma inanıyorsam, kadın hareketi olsun, erkek hareketi olsun ne konuda olursa olsun kesinlikle desteklerim ve sonuna kadar da mücadelemi yaparım.*

TT: *Feminizm bir şekilde kadının dünyadaki sesinin duyulması için bir yol. İyi bir yol. Yeterince duyuluyor mu, doğru anlamda kullanılabilir mi? Ondan çok emin değilim.*

FK: *Ben insanların düşüncesine saygı duyan bir kişiyim. Bana çok ters gelse de insanlar bir şey için mücadele ediyorsa, bir bildikleri vardır ve haklıysalar o mücadelelerini sürdürebilirler, bana göre haksız da yersiz de gereksiz de olunabilir ama feminizm derken şimdi biz yaşadığımız ülkeye bakıyoruz. Bizim yaşadığımız ülkede kadınların aile içinde söz sahibi olduğunu gözlemlemekteyim, erkekler ülkemizde belki dışarıda şöyle böyle diye konuşabilirler ama evin içerisinde gördüğüm kadarıyla gerek çocuklar üzerinde gerek gezmek için gidilecek yer konusundan tutun da evin dekorasyonuna kadar birçok konuda kadının isteği doğrultusunda hareket edildiğini gördüm.*

Gazetecilik Mesleğini Tercih Nedenleri

Yönetici kadın gazetecilerin çoğu bu mesleğe bilerek ve isteyerek, tercih ettikleri bir meslek olduğu için girdiklerini söylemişlerdir. İki katılımcı ise mesleğe girmelerinde şansın etkisinin olduğunu, ancak mesleğe girdikten sonra bu işi beğendiklerini ve kendileri için başka bir meslek düşünemediklerini belirtmişlerdir.

Gazetecilik mesleği aslında basmakalıp kadın rolleri ile pek uyuşmamaktadır. Çalışma saatleri düzenli değildir. Bazen hafta sonları da çalışılması gerekmekte, gece geç saatlere kadar işler bitmemektedir. Ancak tüm yönetici kadın gazeteciler mesleklerini sevmekte ve başka bir meslek düşünmemektedirler.

ÖE: *Aslında tamamen tesadüf. Bir gün Tv’de spiker arandığını duydum ve o göreve başvurduğum ve kabul edildim. Ancak haber spikerliğini çok sevmedim. Bana çok sınırlanmışım gibi geldi. Bir süre redaktörlük yaptıktan sonra haber koordinatörü oldum. Ancak öğretmenliği, edebiyatı, yazmayı çok seviyorum. Bu iş yaşamımın bir parçası oldu, her şeyi ilk öğrenip, herkese iletmek çok hoşuma gidiyor. Çevrem genişliyor ki bu da benim karakterime ve yaşam tarzıma uyuyor. Artık başka bir meslek düşünmüyorum.*

PA: *Mesleği seçişim tamamen tesadüf. Yapılan röportajlarda bunu söylüyorum. Ben yüksek eğitime giderken hemşire olacağım diye gitmiştim. Hatta hemşirelik önlüğüm bile dikilmişti. Gazetecilik mesleğinin olduğunu bile bilmiyordum ben. Ankara’ya gidince böyle okullar var böyle bir şeyler yetiştiriyor dediler, kendi kendimi o okulun sınavında buldum. Sonra bir de baktım ki gazeteci olmuşum.*

NG: *Bu çok bilinçli bir tercih benim için, hiç tesadüf değil, etkilendiğim insanlar vardı lise yıllarımdan beri aktif olma hali, bir de devrimci, ilerici kuşaktanım ben taa lise yıllarımda. Daha Lise 1’de gazeteci olmaya karar verdim. Uğur Mumcu’dan çok etkilendim. Ve ailemin karşı çıkmasına rağmen ben İstanbul’a gittim. Çok da küçüktü yaşım. Buna rağmen işe girdim, para biriktirdim, gizli bilet kestim uçağa, o kadar kararlıydım.*

FÖ: *Ben seçmedim, seçmek denemez buna, o beni seçti demek daha doğru olur. Ben yazarak kendini ifade edebilen bir insanım, sanırım en iyi yapabileceğim şey buydu. Belki başka bir şey yapamadığım için bunu yapıyorum.*

AD: *Bu mesleği araştırmacılık ruhumdan dolayı seçtim açıkçası. Çocukluğumdan beri böyle araştırmaya çok meraklıydım.*

Sİ: *İlginçtir çünkü aklımda hiç gazetecilik yoktu lise sona gelinceye kadar. Halkla ilişkiler içinde bu mesleği okudum. Çünkü bizim dönemimizde gazetecilik aynı bölümde birlikte okunurdu ama halkla ilişkilerci olarak çıkacağımı düşündüğüm okuldan gazeteci olarak çıktık. Niye halkla ilişkileri seçtiniz dersiniz. Mehmet Ali Akpınar’ın sayesinde. Bizim ailemizle yakın ilişkileri vardı ve her zaman bana sen çok sosyalsin, çok girişkensen, seni halkla ilişkilerci yapalım. Onun yönlendirmesi ile oldu. Aslında hayalimde tarih öğretmeni olmak vardı. Ama şu anda da memnunum gazetecilik yaptığım için.*

TT: *Açıkçası mesleğe girişim öyle illa ki gazeteci olayım diye girilmiş değil. Üniversite sınavında tercihler arasındaydı. O tercih oldu. Ama onun dışında zaten o tercihi yaparken, merakımıza göre yapıyoruz. Esasen ben Türkçe’nin kullanımı konusunda özenliydim. Her zaman Lise’de edebiyat, kompozisyon derslerinde, o konuda okulda hazırlanacak bu tür etkinliklerde, görev aldım ve bir*

şeyler yazma merakı o zamandan gelen bir şey. Tercih yaparken bunun da biraz etkisi oldu, en azından tercihler arasına gazeteciliği koymakta.

FK: *Şöyle diyeyim, haber okumayı çok seviyorum. Haberi çok seviyorum, haberin ve siyasetin iç içe olduğu düşüncesindeyim. Siyasete olan ilgim de çok. Ama siyasilerden de çok hoşlandığımı söyleyemem bu arada. Ama halkı bilinçlendirmek adına, habercilik adına, haber okumayı çok fazla seviyorum, spikerliği çok seviyorum. Benim için çok kutsal bir meslek. Zevk alıyorum yani haber okurken, çok zevk alıyorum. Bu yüzden seçtim diyebilirim.*

Yönetici Kadın Gazeteci Sayısının Azlığına İlişkin Görüşleri

Görüştüğümüz kadın gazeteciler, geleneksel kalıplaşmış rollerin kadınların önünde daha yüksek görevlere gelmeleri için bir engel olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca, kadınların bu engelleri kaldırmak için yeterince savaştıkları kanısındadırlar.

ÖE: *Oran olarak kadın sayısı az. Mesleğimiz ağır olduğu için bayanlar aileleri veya eşleri tarafından belki de uygun görülmediği için çok fazla yer almıyorlar. Burası güvenilir bir yer olduğundan hem de ailem, eşim, işimde mutlu olduğumu gördüklerinden bana destek oluyorlar.*

PA: *Bakış açısı, öncelikle kadınlara biçilmiş, değerler, önyargılarla verilmiş kararlar var, bir de kadınların –öz eleştirimizi yapalım- yeterince mücadele vermemiş olmalarına da bağlıyorum.*

NG: *Şimdi ülkeye baktığımız zaman da kadın yönetici sayısı az zaten. Parlamento da öyle yani her meslek, her sektör, meclisinden siyasetine kadar ülkenin esas irdelenmesi gereken, kadının aile içi yükümlülükleri sosyalleşmesinde engeldir. Toplumsal baskı var tabii bunu aşamayan kadınlar için, ama bunu aşan kadın da çok.*

FÖ: *Kıbrıs için konuşuyorsak partilerden başlamalı. Partilerdeki duruşları ile de ilgilidir. Ama en ilerici partilerde bile bakıyoruz egemen olan erkeklerdir ve sanırım orada bir engelle karşılaşılıyor kadınlar ama farkında değiller öyle bir engel olduğunun. Kadın yönetici fazla yok. Kadın müsteşar da yok. Özellikle kadın yok. Erkekler bunu istemiyor ama kadınlar da istemiyor galiba. Seçimlerde görüyoruz kadınları aktif olarak, o da benim çok onayladığım bir şey değildir seçimlerde aktiflik derken, ev ev gezip eşine oy toplamak. O zaman görüyoruz kadını sahnede. Ondan sonra çekiliyor kadın. Bu da bana çok ters geliyor. Eşine oy topluyor. Öte yandan bir yazımda sormuştum ben, sevgilisine oy falan toplamaz kadın, eşine oy toplar eşi yükselecek o da onun yanında işte. Belki de şu rol hoşlarına gidiyordur. “Başarılı bir erkeğin arkasında başarılı bir kadın var” rolü. Ama niçin arkasında durduklarını sorgulamıyorlar o erkeklerin.*

AD: *Az önce söylediğim nedenler, kadınlar bizim ülkemizde çok da fazla uğraşmak istemiyorlar gibi geliyor bana belki de yanılıyorum, ama gördüklerim, işte bir yere kadar geliyorlar ama tamam yeterlidir ben artık çocuk doğurayım, çocuğuma bakayım, evleneyim, böyle görüyorum. Eminim ki yaptığını istatistikler, eğer yaparsanız, böyle yani. Daha uğraşmak istemiyorlar, bir yere gelip duruyorlar. Ben 11 yıldır, her hafta sonu çalışıyorum 11 yıldır hiç abartmasız, iki gün Cumartesi Pazar izin yaptığımı hatırlamıyorum. Benim de bir eşim var, ben de eşimle birlikte bir hafta sonunu birlikte geçirmek isterim, ama eğer ben de bunu yapmazsam o zaman tamamen vazgeçmiş olurum.*

Sİ: *Bizim ülkemiz için söylersek pek fazla hırslı değiliz diye düşünüyorum kadınlar olarak. Artı sadece iş kurumlarımız yok. Aile, çocuk, eşler var ama en önemlisi yeterince hırs olmaması.*

TT: *Genel olarak hem kadınların, hem de erkeklerin bunda rolü olduğunu düşünüyorum. Kadınlar kendilerine çok fazla güvenmiyor, ülkemizde okur yazarlık seviyesi çok çok yüksek, eğitim düzeyi çok yüksek gibi bir vizyona sahip olsa da eğitilmiş kadınlarımız bile ne yapabileceklerinin çok fazla ayırımında değiller. Bu yüzden çok fazla daha üst görevlere sahip olma yoluna gitmiyorlar bunun dışında genel olarak bir erkek egemen toplum var maalesef. Çok fazla da fırsat verilmeyordur. Bu yapamaz, bu uygun değildir görüşü mutlaka var.*

FK: *Ben şimdi insan olarak alıyorum olayı, yani benim burada kadın yönetici olmam demek birtakım şeylerde illa ki kadınlar adına konuşacağım demek değildir, ben insan olarak her şeyi ele alıyorum. Kadınların azlığı; peki erkeklerin çokluğunda ne ölçü? Veya erkekler şöyle diyeyim yani bizde zaten kimse hakkıyla bir yere gelemiyor ki yani kimse sizin ölçütlerinize göre veya yeteneklerinize göre değil, çoğu işler torpille oluyor. Torpille olduğu için zaten genel anlamda kimin nereye gelmesi gerektiği yönünde bir ölçü yok.*

Yönetici Oluşlarının Diğer Gazetecilerce Algılanışı

Yönetici kadın gazetecilere, medya sektöründe çalışanların çoğunun erkek olduğu göz önüne alındığında, yönetici konumunda çalışmalarının diğer çalışanlarca nasıl algılandığı sorusu da soruldu. Bir gazeteci diğer çalışanlarla iyi bir diyalogu olduğunu ve onların görüşlerine de başvurduğunu söyledi ve şu ana kadar bir sorun yaşamadığını ifade etti. Bir kadın gazeteci büyük bir sorunla karşılaşmadığını, ancak biraz duygusal olduğu için, izin alma gibi konularda duygusal yönünün çalışanlarca kullanıldığını belirtti. Diğerlerine göre daha ileri yaşta olan bir kadın gazeteci ilk başlarda bazı çalışanların bir miktar hoşnutsuzluk gösterdiklerini, ancak artık bir sorun kalmadığını söyledi. Bir başka katılımcı hiç bir sorunla karşılaşmadığını belirtti. Bir katılımcı, medya çalışanlarının çoğunun erkek olmasının yanı sıra, medya dilini de genel olarak 'erkeksi' bulduğunu belirtmiştir. Bu katılımcı, bir kadın olarak yönetici konumunda görev yapmanın zor olduğunu da ifade etmiştir. Bir kadın gazeteci ilk başlarda oldukça zorlanmasına karşın,

artık sorunlarla başa çıkabildiğini belirtmiştir. Bir katılımcı, yönetici olarak kadınlar ve erkekler arasında karşılaşılan güçlükler arasında pek bir fark olmadığını söylemiştir. Bir diğeri ise kendi çalıştığı birimde kadın gazetecilerin sayısı daha fazla olduğundan bir sorunla karşılaşmadığını anlatmıştır.

ÖE: *İnsanlarla diyalogum iyidir, kişilere emretmem, hükmetmem, ılımlı yaklaşırım, onların da fikirlerini alırım ve hiçbir sorun yaşamadım.*

PA: *İlk başlarda çok fazla hazmedilmiş değildi. Ama şimdi artık kabullenildi mi yoksa benimsenildi mi diyeyim, yani nasıl bir ifade kullanacağımı bilmiyorum. Şu anda bir sorunum yok en azından. Şu anda mesudum.*

NG: *Dezavantajları da var aslında şimdi birey odaklı bakmamamız lazım aslında çok sıkıntı çektiğimi söylersem yanlış olur. Bu ülkede kadınların çok sıkıntı çektiğini sanmıyorum ben. Kadının toplumsal baskı anlamında rahatsız olduğuna çok fazla inanmayanlardanım ben ama genelde sorun yaşanabiliyor da ama çok spesifik olarak kadın olmaktan dolayı sorun yaşadığımı söylersem abartmış olurum. Çok sefer avantajı bile oldu diyebiliyorum yani.*

FÖ: *Sadece medya çalışanlarının erkek olması değil aslında, dil de erkek. Yani kadınların kullandığı dil de erkek. Çok erkek bir dil hakimdir medyada bugün. Belki Türkiye’de de böyledir ama Kıbrıs’ta bu çok daha belirgindir. Ve gerçekten eli kalem tutan bir kadın olarak ayakta durmak çok kolay bir şey değildir. Çünkü çok dayanışma içinde olduğunuz mekanlarda bile o kadınlıktan dolayı, yani erkeklerin başka bir şeye girdiklerinde görüyoruz, yaşıyoruz bunu ama ben buna karşı da direniyorum aynı zamanda. Faşizm dediği zaman bu sadece devlet, sadece statüko değil, bütün alanlarda çok hakimdir. Öyle düşünüyorum.*

AD: *İlk başlarda çok zordu açıkçası. Bunu kabullenmek istemiyorlardı hatta bazen hala daha bunun zorluklarını çekiyorum. Benden birkaç ay yeni personel, erkek personel, araya hakim görünmeye çalışır ama, ben yine de üstesinden geliyorum.*

Sİ: *Bu aşamada bir fark yoktur bizde yani kadın erkek yöneticilik olarak bir fark yok ama görev yaparken var tabii ki, yani habere gönderilme açısından çok uç noktalarımız yok ama örnek olarak o sınır noktalarındaki eylemleri verebiliriz. Genelde erkek göndermeyi tercih ettik, itiş kakış arasında hanımlara bir şey olmaması mantığı ile, hatta biz de zaman zaman onu yapıyoruz. Biz de bir bayan olarak bazı şeyleri göze alamıyoruz.*

TT: *Aslında çok da katılamayacağım bu konuda size, en azından bizim çalıştığımız yerde, çünkü kadınlar daha çok bizim bölümümüzde, o nedenle kadın erkek ayrımını burada çok fazla yaşadığımız söylenemez.*

FK: *Ben herhangi bir tepki ile ya da herhangi bir aksilikle karşılaşmadım ama tabii kadın olduğunuz için sizi daha yakından tanıyorlarsa duygusal olduğumu bildikleri için, suistimal edilebiliyorsunuz kadın olduğunuz için, ama sanki erkek olunca toplumda erkeğin ağırlığı gibi bir durum söz konusu olunca sanki (onlar) daha bir patron gibi ama ben zaten hiçbir zaman bu görevde çalışan arkadaşlarıma patronluk yapmıyorum. Bu bir ekip işidir. Montajcısıyla kameramanıyla bir ekiptir yani.*

Sivil Toplum Örgütü / Siyasi Partilere Üyelikleri ve Bu Örgütlere Bakışları

İkisi dışında tüm kadın gazeteciler en az bir sivil toplum örgütüne üyedirler. Ancak hem örgütlere üye olanlar hem de üye olmayanlar sivil toplum örgütlerinin görevlerini yeterince yerine getirmediğine inanmaktadırlar. Yönetici kadın gazetecilerin tümü de siyasi partilerin kadın kollarının erkek-egemen toplumu korumaya yönelik olarak çalışan örgütlenmeler olduğunu düşünmektedirler. Onlara göre kadın kolları çay partileri düzenlemekten başka fazla bir şey yapmamakta, ayrıca kadın kollarının yöneticileri daha çok kocalarının ya da akrabalarının tekrar milletvekili olarak seçilmesi için çalışanlardan oluşmaktadır.

ÖE: *Gazeteciler Birliği'ne üyeyim. Hizmetiçi eğitime önem veriyorlar. İngilizce kursları açtılar. Çeşitli konularda konferanslar, seminerler düzenliyorlar, haklarımızı aramaya çalışıyorlar. Daha önce olmadı ama belki bu hükümet ile daha kolay olur diye ümit ediyoruz. Kadın kollarına karşıyım. Kendilerini erkeklerden farklı bir yere koyarak kadınlığı aşıladıklarını düşünüyorum. Sorunlar ortak, o nedenle çabalar da ortak olmalı.*

PA: *Sendikalara. Gazeteciler örgütüne üyeyim. KAYAD kadına destek örgütü, ona üyeyim, hiç bir siyasi partinin kadın kolunda olmadım, olmayı da düşünmüyorum. Yani yine o, erkek egemen yapının altında yönlendirilmiş küçük bir koldur. Sadece kadın kolu değil de siyasal parti olarak baştaki o erkek egemenliğinin, hüküm sürdüğü bir yer olarak görüyorum.*

NG: *Gazeteciler Birliği'ne ve Basın Sen'e üyeyim. Görevler de aldım bu örgütlerde zaman zaman, aktif olarak da çalıştım. Parti çalışmalarına katıldım, katılıyorum da ama üyeliğe karşıyım. Mesleğin profesyonelce yapılmasına alıştığım için kendimce öyle bir prensibim var, ama bu görüşüm, ideolojim olmadığı anlamına da gelmiyor. İksinin ayrı olması gerektiğine inandığım için, gazetecilikle partililik denk düşmüyor. Sivil toplum örgütlerine de bu ülkede çok iyi gözle*

bakmıyorum. Fazla politize olduklarına inanıyorum. Asli görevlerinin özellikle son yıllarda politik işlevler arkasında kaldılar ve bu anlamda değiştiklerine inanıyorum.

FÖ: Bu örgütlerin her birinin kendi içinde karşı oldukları düzeni sürdürdüklerini düşünüyorum, bu yüzden ben reddettim oralarda çalışmayı. Bir partinin kadın kollarının olması beni rahatsız eder. Oralarda gidip işte çay vermek, ikram etmek gibi ikinci sınıf işlerle uğraşmakta yokum, kadın kollarını anlamlı, gerekli ve doğru bulmuyorum. Kadınların oralarda boşu boşuna zaman harcamalarını. Ve zaten farklı bir şey de göremiyorum. Devletin karşı oldukları hiyerarşinin aynısı farklı bir şekilde sürüyor. Mecliste üç tane kadın var, işte görüyoruz. Bunun sebebi de erkek anlayışından kaynaklanıyor bu.

AD: Kötü desem herhalde başka kadınlar tarafından bombalanırım. Pek sıcak bakmıyorum açıkçası. Bizim ülkemizde, daha doğrusu Türkiye'de de bu böyle. Üçüncü dünya ülkelerinde de bu böyle, kadınlar genelde erkeklerle kendilerini her zaman bir yarış haline sokmaya çalışıyorlar, işte erkeklerle eşitiz, erkeklerin yaptıklarını yaparak bir yerlere gelmeye çalışıyorlar, bu da bana çok ters geliyor açıkçası. Çünkü ilk etapta kadın kadındır. Erkek gibi davranarak öne çıkamazsınız, başarılı olamazsınız. Bizim ülkemizde bu kadın örgütleri, dernekler falan hep bana şey gibi geliyor, daha fazla erkekleri taklit etmeye çalışarak bir yerlere gelmeye çalışıyor. Bu yüzden de öyle pek sıcak bakmıyorum yaptıkları çalışmalara.

Sİ: Hayır. Kadın kollarından birine söz konusu değil, memura siyaset yasağı var bu ülkede, onu istesiniz de yapamazsınız. Sadece meslek örgütlerinden Gazeteciler Birliği'ne ve Sendikamız Basın Sen'e üyeyim. Meslek örgütlerine bakış açım, -arkadaşlar duyarsa kızacak hep dışardan eleştiriyorsunuz, gelip de görev almıyorsunuz diyecekler her zaman için- aktif olan Basın Sen var, ancak belirli sayıda arkadaşlar burada iş yapıyorlar fazla ilgilenemiyorlar, yaptıklarından biz gazeteci olmamıza rağmen bültende görüyoruz faaliyetlerini yani önceden haberdar olamıyoruz. O nedenle bir iletişim sorunu var üyelerle yönetim arasında, Basın-Sen konusunda. Üyeleri dışarıda tamam, uluslararası iletişim kurdular, uluslararası akreditasyonu sağladılar orada güzel örgütlenme çalışması yapıyorlar ama sendika olarak benim eleştirdiğim taraf gazetecilerin sorunlarına inmiyor. Bireysel sorunlarla ilgilenebildiğini söylememiz pek mümkün değil. Eleştirdiğim nokta bu. Gazeteciler Birliği daha bir çalışmaları normal düzeyde gidiyor. Orada da aynı şeyi söyleyebiliriz. Orada çok fazla yapılan bir şey yok Gazeteciler Birliği'nde. Onların da dönemsel çalışmaları oluyor. Kadın örgütlerine bakış açımı kişisel olarak söyleyebilirim. Kadın olarak örgütlenmek... benim çok fazla taraftar olduğum bir olay değil açıkçası ben öyle bir yerde gidip de çalışmazdım, benim kişisel görüşüm. Kendi kendimize ayrımcılık yapıyormuşuz gibi geliyor bana. Tartışılabilir bu ama bu benim kişisel görüşüm.

TT: *Meslek örgütüne üyeyim. Gazeteciler Birliği üyesiyim. Sendikamız var, Bay Sen, ona üyeyim, onun dışında bir yere üyeliğim yok. Partilerin kadın kollarının tamamen göstermelik şeyler olduğunu düşünüyorum. Çok da bir amaca hizmet ettikleri inancında değilim. Ağırlıklı olarak, partilerin kadın kollarına baktığınız zaman erkek milletvekillerinin eşleri, akrabaları ve dostlarıdır ve o erkeklerin bir kere daha seçilmeleri için o seçim dönemlerinde aktivite yapan birtakım insanlar olduğunu görürsünüz, kadın için yapılan bir şey ben görmüyorum, yapılan çay partileri kadın başlığı altında kurulmuş anlamında bir anlamı yok.*

FK: *Hayır üye değilim ama yakından ilgileniyorum. Son zamanlarda yakından izlemiştir bazı partilerin parti meclis toplantılarını, veya kadın kuruluşlarını, illa ki kadın kuruluşu olması gerekmiyor. Ben zaten çok da fazla bizim ülkemizde kadın erkek ayrımcılığı olduğuna inanmıyorum. O yüzden illa ki kadın örgütü olması gerekmiyor. Herhangi bir örgütün çalışmalarını nasıl yaptığı, hedeflerinin ne olduğu konusunda bilgi edinebilmek, belki yardımcı olmak amacıyla katıldığım oldu. Ama hiç birisinde çok da böyle yararlı gerçekten amacına veya ismine hizmet eden bir çalışma görmedim. Kadın kollarına bakışımı tek bir cümle ile söyleyeyim iki kelimeyle "çay partileri düzenlemek". Onun haricinde çok da fazla aktif değil, onun haricindekiler kendilerine verilen imkanlarla yurt dışına gidebilme imkanına sahip olan aralarından birkaç kişi. Onun haricinde çok da fazla bir şey verebildiklerine inanmıyorum.*

Kadın Gazeteciler Örgütüne Duyulan İhtiyaç

Yönetici kadın gazetecilere, KKTC'de birçok gazetecilik örgütü bulunmasına karşın neden bir kadın gazeteciler derneği olmadığını sorduk, üç katılımcı böyle bir derneğe gerek olduğunu, ancak kadınların bu konuda bugüne kadar pasif kaldığını, yeterince dayanışma gösteremediğini söyledi. Bir katılımcı, böyle bir dernek olsa bile, görevini düzgün yapıp yapamayacağı konusunda kuşkuları olduğunu belirtti. Dört katılımcı, böyle bir derneğe gerek olmadığını söyledi. Onlara göre, bir gazeteci her şeyden önce gazetecidir ve bu konuda kadın/erkek ayrımı olmamalıdır. Bu gazeteciler böyle bir derneğin kurulmasına karşı olduklarını açıkladılar.

ÖE: *Bana gereksiz geliyor, anlamsız görüyorum.*

PA: *Olsa da çalışır mı, etkin olur mu, kuşum vardır. Zaten geneli de fazla bir işlem yürütmüyor.*

NG: *Niye olsun ki, kadın gazeteciler adı altında örgütlenmek. Gazetecilik, gazeteciliktir. Ayrıca bana böyle bir şeyi gündeme getirin, ben karşı çıkarım. Bana desanız ki basın meslek örgütleri son derece işlevsiz. Yaşadığımız sorunları, sıkıntıları dile getirmiyor çünkü, nimet-külfet dengesi yok bu meslekte. Külfetini çeken çok küçük bir kesim, nimetinden yararlanan ise çok geniş bir kesim. O nedenle sokakta ezilen, ayağında ayakkabı kalmayan, sırtında onca yük taşıyan, horlanan,*

sırasında yani sokakta ezilen, bir kesim var bunlar niye örgütlenmiyor dersiniz; tamam ama ayrıca kadın örgütüne inanmıyorum. Ben o üniversiteli kadınlar derneği gibi şeylere de ayrıca karşıyım.

FÖ: İhtiyaç var, sadece kadınların kuracağı bir partiye de ihtiyaç vardır. Önce kadınların kendilerine kadın gibi doğru düzgün bakmayı öğrenmeleri gerekir. O erkek gözlüğü ile bakıyor kadınlar, bir yerde yükselmeye çalışırken de aynı taktikleri uyguluyor onlar da, yani biraz önce bahsettiğim şey ben şiddetli tacizler yaşarken gazetenin o bombalandığı, baskıların çok yoğun olduğu sırada, ben çok da açık bir biçimde yazdığım halde hiçbir kadın yazar bunu konu bile etmedi köşesinde. Bir sürü kadın yazar olmasına rağmen. Böyle bir dayanışma geliştiremedi kadınlar kendi aralarında.

AD: Bu bence biraz kadınların pasifliğinden kaynaklanıyor. Bizim ülkemizde kadınlar fazla uğraş vermek istemiyorlar. Ben onu görüyorum. Çabalayıp bir yerlere gelme, bir dernek kuralım da haklarımızı savunalım gibi bir niyetleri yok. Öyle görüyorum. Meclisimize baktığımız zaman da kadın milletvekilleri hep bir kota ile geliyorlar. Buna da karşıyım. Kimse çabalayarak bir yere ulaşmaya çalışmıyor. Düşünün Avrupa ülkelerinde, Amerika'da, İngiltere'de kadınlar büyük mücadeleler sonucu bir yerlere geldiler. Kadın hakları dediğimiz, bizim de hâlâ daha kullandığımız o kadın haklarını insanlar ölerek, işkence çekerek kazandılar. Biz burda oturmuşuz, birileri bizim için bir şey yapsın biz de yararlanalım. Bizde kadınlar biraz rahatlarına düşkünlüdürler diye düşünüyorum.

Sİ: Aksine, belki de erkeklerden fazla kadın gazeteci var. BRT'ye bakacak olursak, erkekleri parmakla sayabiliriz. 5-6 erkek muhabir sayabilirim ama en az 15'in üzerinde kadın muhabirimiz var. Öyle bir ihtiyaç oluşmadı diyebiliriz adada, çünkü parlamenter birliğin gazetecileri, Cumhurbaşkanlığının gazetecileri birçok ülkede bu vardır. O gazeteciler arasındaki işbirliğini sağlamak için güzel bir şeydir bilgi paylaşımını sağlamak açısından onu bile gerçekleştiremedik bu ülkede. Çok küçük bir ülke olmamızın gerektirdiği bir şey herhalde. Burada ilişkiler çok farklı. Kişilere hemen ulaşabiliyorsunuz. Belki o yüzdendir.

TT: Yani yeterince sayı yok değildir diye düşünüyorum ama çok fazla gerek duyulmadı böyle bir şeye çünkü gene başa döneceğim özelde bizim kurumumuzda, genelde de diğer kurumlarda görüyorum aslında böyle belli bir eğitim seviyesinde en azından kendilerini bir şekilde yetiştirmiş insanlardır. O tür sorunlar yaşamıyoruz gibi geliyor bana, ondan dolayı kurulmamıştır gibi geliyor bana.

FK: Onu şöyle ifade edeyim, birçok basın kuruluşuna ait veya Gazeteciler Birliği, Gazeteciler Cemiyeti, Basın Sen vesaire bunlar zaten kendi işlevselliklerini yerine getirmiş olsalar herhangi bir kadın örgütüne gerek olmayacak, çünkü ben şuna inanıyorum kadın hakları derken eğer siz

demokrasinin veya insan haklarının ön planda tutulduğu bir ülkede yaşıyorsanız, ayrıca kadın hakları gibi bir şey söz konusu olmadığı gibi, basında da eğer bu örgütler gerçek anlamda gazetecilerin haklarını koruyup gerçek anlamda basında çalışan kişilere fırsat eşitliği, görevlerini yapabilmelerinde bütün engellerin ortadan kaldırılması için bir çalışma gösterecekler yani görevlerini tam anlamıyla yapsalar, herhangi bir kadın örgütüne zaten gerek olmayacak. Ama bunu, genel anlamda olan ve bu ülkede tanınan bu örgütler bile başaramadıktan sonra kadın örgütü diye bir örgütün kurulup da bu işlevselliği yerine getirebileceğine inanmıyorum.

İletişim Teknolojileri ile İlişkileri

Bütün yönetici kadın gazeteciler yeni teknolojileri kullandıklarını belirtmişlerdir. Ancak özellikle kamu kuruluşlarında çalışanlar internet bağlantısı olan bilgisayarların sayıca azlığından ve internet bağlantılarının yavaşlığından şikayet etmişlerdir. Ayrıca, ilginç bir bulgu olarak, kadın gazetecilerin hiç birinin e-posta adreslerini çalıştıkları kurumdan almadığı görülmüştür.

ÖE: *Daha önce bu kadar bilgim yoktu, bu meslekle birlikte geliştirdim. Haber kaynaklarımızın bir kısmını internetten sağlıyoruz.*

FÖ: *İnternetten bir şey okumayı sevmiyorum. İnternetten okuma pek yapmıyorum. Oradan bir şey bulduğumda kağıda alıp öyle okuyorum. Kağıt üzerinde çalışmayı tercih ediyorum. Yani kağıtla ilişkim sürüyor. Yazılarımı bilgisayarda yazıyorum. İletişim kurmak için kullanıyorum ama internetten gazete okumak, yazı okumak benim alışabildiğim bir şey değil. Yazının içine giremiyorum yani, beni engelleyen bir şey var orada.*

TT *Çok fazla iyi değil. Kullanıyorum, çok gerekli durumlarda, onun dışında çok fazla böyle internete gireyim, gezeyim, dolaşayım, chat yapayım, öyle alışkanlıklarım yok. Bilgiye ihtiyaç duyduğum zaman ona ulaşmak için kullanırım veya haber sitelerinin gece baskılarını en azından ertesi günü beklemeden görmek için kullanırım.*

FK: *Teknoloji güzel bir şey, aram iyi, fakat bazı şeylerde örneğin şimdi 31 Mayıs'ta inşallah uyduya çıkacağız. Dijital sistemden bilgisayarla haberleri yapmaya çalışıyoruz ama, daha teknoloji ilerledikçe hata oranı, işler çoğalıyor. Birtakım şeyler sizin dışınızda teknolojik elemanlarla gerçekleşiyor ve siz kontrol ettiğinizde her bulduğunuz hatada tekrar başa dönmek durumunda kalıyorsunuz. Örneğin ben haberi analogdan yaparken, her şey karşımızda. Montajda şurda dur, şurda efekt ver, şurda ben VTR koyacağım diyebilme şansına sahibim, kontrol bendedir ama böyle dijital sistemlerde tamamen bilgisayarda oturan arkadaş bunu yapıyor ve ben kontrol ettiğim zaman bir hata buluyorum tekrar başa alıyorum. Tekrar o hata düzeldi mi diye baktığımda başka*

bir hatanın gerçekleşmiş olduğunu görüyorum ve tekrar başa dönüyorum. Yani teknoloji hem iyi hem kötü.

Haber Yazdıkları Alanlar

Hangi konularda haber yazdıkları sorulduğunda, iki kadın gazeteci haber yazmadıklarını, sadece derleme/düzeltilme yaptıklarını belirttiler. Bir gazeteci her alanda haber yazdığını, ancak daha çok politik konularla ilgilendiğini söyledi. Bir katılımcı daha çok diplomasi ve politika üzerine yazdığını, iki katılımcı da daha çok politika konulu haber hazırladıklarını belirtti. Bir kadın gazeteci güncel konuları seçtiğini, bunun da çoğunlukla politika ve ekonomi konularını içerdiğini ifade etti. Bir katılımcı ise, insanların günlük sorunları ile ilgili yazmak istediği halde çoğu kez politika konusunda haber yazdığını anlattı.

ÖE: *Özel haber hazırlamıyorum. Ancak canlı yayındaki haberleri yazıya döküyorum. Gündemi alınca, neyin haber olacağı belirleniyor. Yayın politikamız barış olduğu için barışla ilgili haberlere ağırlık veriyoruz. Son zamanlarda iç olayları da koyuyoruz. Biz ve gece redaktör olarak gelen arkadaşlarla hangi haberin ön plana çıkacağına karar veriyoruz.*

PA: *Her konuya giriyoruz biz. Daha çok politik konularda zaman zaman belirli röportajlar yapılır, tabii bu yöneticilik kadrosu içinde çok fazla bir şansım olmuyor ama, bir fırsat bulur bulmaz onu yapmaya çalışıyorum, çünkü gazeteciliğin özü o.*

NG: *Çoğunlukla diplomasi ve siyasi haberlerle uğraşıyorum. Ama bu kendime böyle bir kalıp biçtiğim anlamında değil sanatla da uğraşıyorum, toplumun diğer sorunları ile de uğraşıyorum ama çoğunlukla yaptığım haberler ve izlediğim kişiler siyasiler.*

FÖ: *Ben çok siyasi konularda da yazılar yazdım, güncel yazılar da yazdım ama neyi yazdıysam benim için öncelikli olan her zaman dil olmuştur. Buna çok özen gösteririm. Bu da okura ve kendime duyduğum saygımdan dolayıdır. Çok da bocaladım aslında ilk geldiğim yıllarda ama çok da taviz vermedim. Çok derinden bir mücadeleyle yaptığım şey. Düzeyi düşür, anlaşılır yaz gibi eleştiriler geldi ama bunları dikkate almadım. Bakıyorum da içinde çalıştığım gazeteye de bir katkı oldu dil anlamında. Benim kullandığım bir sürü kavram yaygınlaştı. Benden çıktı artık, herkesin oldu. Buna benzer şeyleri gördükçe hoşuma gidiyor, demek ki bir şeyler yapabildim daha çok özen göstermeye başladılar yazdıklarına.*

Sİ: *Özel haber hazırlıyorum. Daha çok siyasi haberlerle ilgileniyorum.*

TT: *Şimdi haberi yazarken çok fazla konuyu seçme lüksümüz yok. Gündemde hangi konu varsa onu seçiyoruz ama programda ağırlıklı olarak siyasi ekonomik konuları işlemeyi tercih ediyoruz.*

Özellikle ülkemizin en başta gelen konusu Kıbrıs konusu, o konuyla ilgili programlar yapmayı tercih ediyorum ve seviyorum. Ama onun dışında gündeme ilişkin çok öne çıkan başka konular varsa onları da işliyoruz.

FK: Şimdi şöyle bir şey diyeyim, bütün kanalların ülkemizde belli bir haber formatı vardır belki halk da buna alışmıştır. Şimdi benim tamamen kendi inisiyatifimde olsa ben bugün verdiğim haberlerin hiçbirisini vermem. Çünkü bana göre siyasiler evcilik oynuyorlar, her gün birisi birisine ziyarete gidiyor, öbürü öbürüne gidiyor ve biz onların evcilik oyunlarını halkın karşısına getirip, o onu ziyaret etti, bu bunu ziyaret etti diye haberler yapıyoruz. Ama gündemi oluşturmak, ülke sorunlarının telafisi ve ortadan kalkması için kamuoyu oluşturacak haberlerin yapılması gerekir. Ama biz günlük yani TAK'ın gündeminden çıkan, sadece biz değil bütün kanallarda öyle, TAK'ın gündeminden gelen işte bu ziyaretler açıklamalar şunlar bunlar, onları takip ederek haber yaptığımız için özel haberlere çok da fazla fırsat kalmıyor. Özel haberlerin de içeriği, yapılabiliği, hepsi tartışma konusu ama ben şahsen memnun değilim bu tür haber yapmamızdan dolayı.

Yazılarında / Programlarında Kadın Haklarına Verdikleri Yer

Yazılarında kadın haklarını savunan görüşlere yer verip vermedikleri sorulduğunda, iki katılımcı kadın hakları ile ilgili fazla haber olmadığını söyledi. Bir katılımcı, görevi editörlük olduğundan böyle bir imkân olmadığını belirtti. Bir katılımcı, kadınlar toplumunda daha aşağı bir konumda olduğundan kadın hakları hakkında daha çok yazı yazmaya çalıştığını bildirdi. Bir katılımcı gazeteci ise bu alanda araştırma yaptığını ve yazılar yazdığını açıkladı. Bir katılımcı bu konuda yazı yazdığını, ancak özellikle Türkiye ile karşılaştırıldığında, kadın haklarının KKTC'de büyük bir sorun olmadığını belirtti. Bir katılımcı, kadın hakları konusunda bazı programlar yaptığını, ancak kadın haklarını savunduğunu iddia eden kişilerin aslında bu konuyla ilgili fazlaca bilgi sahibi olmadıklarını öne sürdü. Bir katılımcı ise genel olarak insan haklarıyla ilgilendiğini söyledi.

ÖE: Kadın haklarına ilişkin çok fazla bir haber yok. Anneler Günü, Dünya Kadınlar Günü veya Kadın Dernekleri ile ilgili haberler var.

PA: Evet, şimdi benim dünyaya bakışım insan olarak, kadın erkek olarak dünyayı bizler oluşturuyoruz. Kadınlar ezildiği için veya birtakım hakların gerisinde bırakıldığı için onlarla ilgili daha özenli olmamız gerektiğine inanıyorum.

NG: Kadın hakları ile ilgili çok çalışmam oldu benim. Araştırmam da oldu. O anlamda birçok çalışmam vardır. Örneğin 8 Mart dolayısı ile yaptığım çalışmalar var. Esas kadın sorunu ile 8 Martlarda gündeme gelen birbirine denk değil. O yüzden sorun çok deşilemiyor. 8 Mart konusu çok itici hale getirildi diye düşünüyorum. Bilimsel çalışmalar da az yani tabii ki bu konudaki çalışmalarını yapacak

insanlar belli bir düzeye gelmiş insanlar elbette yani o köylü kadına ulaşacak olan benim, benim çalışmam lazım ama, bu çalışmayı yapacak insanların da o zaman bilimsel çalışmalar üzerinde durması lazım. Açıkta böyle ağlama duvarı gibi durmamak lazım. Esas sorunu yaşayanlar değil, bu ülkede kadın sorunu yaşayan çok insan var.

FÖ: *Tabii ki yani kadın haklarını savunuyorum. Kendimden yola çıkarak, kendime özgü ya da öznel meselelerimden yola çıkarak başka sonuçlara ulaşıyorum. Bunu her zaman yapmışımdır bir kadın olarak. Ama bir de şöyle bir şey var. Türkiye’de yazıyor olsaydım daha farklı olurdu diye düşünüyorum çünkü burada kadının ezildiğini düşünmüyorum. Çok fazla bir savunmaya girecek bir şey yoktur. Burada kadın, biraz da, kendi tercih ediyor. Şu anda mesela pasif bir birey olarak yaşıyorsa kendi tercihi nedeni ile yaşıyor. Orada çok fazla yardımcı olamıyorsunuz.*

AD: *Eğer ilerde öyle bir şansım olursa kadın haklarını savunurum yazılarımda, evet kesinlikle...Her halde çok fazla da eleştiri toplarım.*

Sİ: *Çok fazla kadın haklarını savunan haber yok. Zaten ben de çok katılmıyorum.*

TT: *Kadın hakları ile ilgili birkaç program yaptık. Ama şunu da söylemek zorundayım ki ülkemizde kadın haklarını savunuyorum diye yola çıkan insanların çok da fazla kadın hakları konusunda bilgi sahibi olduklarını da sanmıyorum. İşte, çok yüzeysel, kadın hakkı dendi mi gezebilen, dolaşabilen, istediği zaman istediği şeyi yapabilen kadın gibi dar kapsamlı bakıyorlar. Yapmaları gereken kadın haklarının bir yere getirilebilmesi için siyasilere baskı unsuru olabilmeyi çok fazla becerebildiklerini sanmıyorum. Dolayısıyla o konuda ülkemizde maalesef kadın derneği olarak derneklerde çalışan kadınların çıkardıklarının çok fazla da bir anlam ifade ettiğini sanmıyorum. Çünkü kadınlar kadın haklarını savunduklarını söylerken, diğer taraftan da toplumun getirdiği, toplumun kendilerine yüklediği görevleri de kabullenebiliyorlar aynı zamanda. Çok da bir anlamı yok benim için bir kadının toplumdaki yerlerinin daha iyi olmasına çalıştığını söylerken kendileri ve kızlarına baskı yapabiliyorlar; aman o ne der, bu ne der diye bir taraftan da bu böyle olmamalı gibi hamaset ...*

FK: *Konuşmamın başında da söylediğim gibi, kadın hakları değil insan hakları olarak bakıyorum ben olaya.*

Çalıştıkları Yayın Kuruluşunda Kadınlara İlişkin Bir Bölüm / Program Var mı?

Çalıştıkları gazete, radyo veya televizyon kuruluşunda kadınlar için özel bir bölüm ya da program olup olmadığı sorulduğunda, dört kadın gazeteci evet, diğer dördü ise hayır yanıtını verdi.

NG: *Hiçbir konuda öyle bir şey yok. Politik simgeleşmiş insanlar var haber odağında olan, örneğin meclis başkanı ile ilgili haberler vardır.*

Sİ: *Bizim televizyonumuzda sabah kuşağı var. Pek takip etmiyorum ama daha çok bu doktor konuları yani kadınlar için sağlık programları, yemek programları var, kadın programı deyince sanki kadının bütün derdi hep jinekologmuş gibi konular var. Ya jinekologtur, ya yemek pişirmektir, eğitime yönelik fazla bir şey yoktur. Daha ciddi bir şeyimiz yok.*

TT: *Ben haber merkezindeyim, bildiğim kadarı ile kadın sorunlarının ele alındığı bir programımız var ama hastalıktır, güzelliiktir o tür konulardır anladığım kadarı ile.*

FK: *Şimdi şöyle bir şey; televizyonda akşam saati programı var ve kadınlara hitap eden bir programdır yemek tariflerinden tutun da örneğin işte psikolog gelebiliyor veya güzellik salonlarından yapılan çekimler görüntüler veya kadın sağlığı ile ilgili yapılan bütün çekimler bu programda yer alıyor her akşam.*

Kadın gazetecilere, çalıştıkları kuruluşların kadını bir cinsel obje olarak gösteren fotoğraf-makale-program kullanıp kullanmadıkları da soruldu. Gazetecilerin çoğu bu soruyu hayır diye yanıtladı. Ancak hayır dedikten sonra böyle bir duruma her zaman tepki göstereceklerini de belirttiler. Bir katılımcı, yarışma programlarında neden arka planda kızların dans ettiğini anlayamadığını ekledi. Bir katılımcı ise özellikle televizyonun görsel içeriğe dayandığını ve güzellikle zekanın bir arada televizyon için iyi bir şey olacağını söyledi.

ÖE: *Bizde böyle bir uygulama yok. Doğru bulmuyorum. Çünkü burada artık haberden çok resme ya da görüntüye önem verilmiş olur ki bunun haberle bir ilgisi de yoktur. Ayrıca insanların bu şekilde yer almasına karşıyım. Kazalarda gösterilen resimlere de karşıyım, bunlar basını kirlendirir.*

PA: *Hep tepki göstermişimdir, çeşitli konferanslarda yaptığım sunumlarda kadının bir meta olmadığını, kadının sadece bir beden olmadığını cinsel bir obje olmadığını sık sık vurgulamışım, kadın üreten bir varlıktır. En az erkek kadar üreten bir kişidir. Bunu savunuyorum.*

NG: *Tepki gösteriyorum tabii, etik olarak da yanlış. Çok defa da tepki gösterdim ve tepki gösterme çok daha yararlı oluyor. Sanki bir iyileşme var gibi geliyor bana.*

FÖ: *Olmuyor aslında, olsa idi tepki gösterirdim yani kadını cinsel nesne olarak gösteren bir sürü fotoğraflar da yayınlanıyor, bu öbür medyada da böyledir, Televizyonda da böyledir, reklamcılıkta böyledir. Kadının bedeni artık bu sistemin içinde bir nesnedir. Ama bizim gazetede özel bir kadın sayfası da yoktur aslında o da çok gerekli midir, doğru bir şeye hizmet ediyor mudur diye*

düşünüyorum. Oralarda ne var, yemek tarifleri, çocuk bakımı, o sayfalar da kadını çok sınırlıyor. Başka bir ayrımcılığa gidiyor o da yanlış bir yere götürüyor. Ama bizim gazetemizde olsaydı, ona da tepki koyardım. Erkeklerin yazılarına baktığım zaman şöyle bir şey vardır genel olarak. Kadın bir cinsel nesne olarak duruyor o yazılarda. Aslında bütün esprilerini yaparken erkekler genelde mizahı belden aşağıda başlatıyor. Bundan güç alıyor çünkü erkek gücü budur. Ben de diyorum ki yani sen o zaman güçsüz bir yazarsın, kötü bir yazarsın ki oradan güç alarak başlıyorsun yazmaya. Çok mu gerekli yani, senin cinsel organından bana ne ki sen oradan başlıyorsun. Oradan gücünü ortaya koyarak erkekliliğini ortaya koyarak onun üzerinden devam ediyorsun. Bu durum, bu kavga içten içe sürüyor, bitmeyecek bir şey. Kadınla erkek arasındaki bu kavga belki de dünyadaki bütün kavgaların temelinde olan şeydir.

YA: ***Peki gördüğünüz zaman gazetelerde ya da programlarda nasıl tepki gösteriyor sunuz?***

AD: *Gerçeği mi istiyorsunuz? Şöyle: kullanabiliyorlarsa bravo... ama, yani şu anda söylemeden geçemeyeceğim yani sırf kadın olduğumuz için biz, erkeklerden avantaj bekliyoruz. Bize şunu yapsınlar, bunu versinler, biz de günü geldiğinde kadın olmamızı kullanıyoruz onlara karşı. Açıkçası, yapıyorlarsa, başarıyorlarsa bravo yani...*

Sİ: *Allahtan bizde böyle bir şey yok. Ben çok sinir oluyorum özellikle son dönemlerde o pasaparolalar olsun, çarkifelek gibi programlar olsun arkada dans eden kadınlar var bunlara acayip sinir olurum. Her gördüğümde de tepki olarak kanal değiştiririm. Kadının vücudunu kullanarak ne elde etmeye çalışıyorlar program yapımcılarından çok niye kendimizi bu hale düşürürüz diye kadınlara sinir olurum çok canım sıkılır. Niye orada bir erkek çıkıp dans etmiyor da kadın çıkıyor? O program sonuçta bir bilgi yarışması ise niye o kadınları çıkarıyorsunuz? Küçükken de bunu böyle görürdüm, şimdi de fikrim değişmedi. Çıkıp da orada dans edenlerin erkeklere puan vermesi... iki eşit cinsiyet olarak bu toplumda yaşıyorsak, kadınların oraya çıkıp da kendilerini bu duruma düşürmesine gerek yok bence. Bu nedenle güzellik yarışmalarına da karşıyım.*

TT: *Bizim televizyonumuzda, çok fazla bu tür şeyler, olduğunu sanmıyorum. Ülkemizde de çok fazla, yani mesela Türkiye ile kıyasladığımızda çok fazla o boyutta değil. Ama bazı gazetelerimiz bunu yapıyor. Hiç hoş şeyler değildir diye düşünüyorum. Ama ondan önce kadınlarımızın kendilerini bir cinsel meta olarak kullandırmamaları lazım. Çünkü örneğin mayolu bir fotoğrafı ile çıkan, mayolu fotoğrafla sükse yapayım mantığı ile gittiği sürece çok fazla bunun önüne geçilemez.*

FK: *Çok da fazla yok ama hiç de yok değil, olaya bakış açınıza bağlı bu örneğin şarkı programlarında veya TOP 10 programlarında sunucu görsel olarak işte güzel olmalıdır göze hitap etmelidir çok da fazla bilgi sahibi olması gerekmez bu sadece bizim kanal olarak söylemiyorum genel anlamda söylüyorum göze hitap eder, işte mini etek giyebilir daha farklı kadın görünümünü ortaya çıkaran*

kıyafetlerle bu programı sunduğu zaman sanki daha çok izlenecek reyting alacak gibi bir düşünce olduğu için öyle birisi çıkıyor. Benim buna bakış açım şöyle, tamam iyi güzel televizyon zaten görsellik demek. Güzel olsun tabii ki hoş görünsün, güzel görünsün ama o hoşluğun ve güzelliğin altında bir de asaleti olsun yani program ne olursa olsun yani çok da bayağı olması hoş birşey değil, en azından güzelliğini yansıtırken konuşması da güzel olsun, aktarımı da güzel olsun, iki kelime konuşacaksa konuşmasının güzel olması, anlatımının güzel olması ve yaptığı programa vakıf ve o konuda bilgili olması gerekiyor. Salt güzellik olarak bir kadının orada obje olarak durması beni elbette ki rahatsız eder.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmadan çıkarılacak en önemli sonuç, çoğu ülkede olduğu gibi, KKTC’de de kadın gazetecilerin yönetici pozisyonuna gelmelerinin önünde ciddi engeller olduğudur. Kadın gazeteci sayısında görülen artış, yönetici kadın gazeteci sayısında doğal bir artışa yol açmamaktadır. Özellikle de hiçbir medya kuruluşunda en üst pozisyonda hiçbir kadın yöneticinin bulunmayışı oldukça manidardır. Bu durum, medya sektörünün en cinsiyetçi kurumların başında geldiğinin en temel göstergesidir.

Bu olumsuz göstergenin yanında, Kuzey Kıbrıs’ta kadın gazeteciler açısından söylenebilecek bazı olumlu göstergeler de söz konusudur. Örneğin, ABD ve Avrupa ülkelerinin aksine KKTC’de yönetici kadın gazetecilerin aldıkları ücret, benzer görevde çalışan erkeklerle aynı düzeydedir. Yani en azından ücret düzeyinde bir ayrımcılığın olduğu söylenemez. Yine çoğu Avrupa ülkesinde yönetici kadın gazeteciler daha çok yumuşak haber kategorisine giren alanlarda (magazin, sağlık, kültür-sanat gibi) çalışırken, KKTC’de böyle bir ayırım söz konusu değildir. Bazı yönetici kadın gazeteciler, erkek alanı olarak görülen siyaset, ekonomi ve uluslararası ilişkiler alanlarında haber yazmaktadırlar.

Son olarak, gerçekleştirilen söyleşiler doğrultusunda, yönetici kadın gazeteci sayısı arttıkça, medyadaki cinsiyetçi söylemin azaldığını söyleyebiliriz. Çünkü, medyada haber içeriğine müdahale edebilecek konumlarda olan kadın gazeteciler, bu tür haberlere her zaman karşı çıktıklarını, çalıştıkları kuruluşlarda bu tür olumsuz içeriğin giderek azaldığını savunmaktadırlar.

Notlar

(1) Bu makale, 7-9 Aralık 2005 tarihinde Ankara’da düzenlenen Sosyal Bilimler Kongresi’nin “Kıbrıs Türk Medyası ve Gazeteciler” başlıklı oturumunda sunulan bildiri metnidir.

Kaynakça

De Bruin, M. (2000). “Gender, Organizational and Professional Identities in Journalism,” **Journalism**, vol. 1(2), s. 217-238.

Delano, A. (2003). "Women Journalists: What's the Difference?" **Journalism Studies**, vol. 4(2), s. 273-286.

Djerf-Pierre, M. ve M. Lofgren-Nilsson (2001). "Sex-typing in the Newsroom: Feminization of Swedish Television News Production, 1958-2000," **15th Nordic Conference on Media and Communication Research**, Reykjavik, Iceland.

Gibbons, S. (2002). "Top Jobs Elude Women in Broadcast News," **Women's e-news**. September Internet üzerinden erişildi: <http://www.womensenews.org>

Kabasakal, H. (1998). "Türkiye'de Üst Düzey Kadın Yöneticilerin Profili," **75 Yılda Kadınlar ve Erkekler** içinde. Der., A.B. Hacimirzaoğlu, s.303-312. İstanbul: Türkiye İş Bankası Tarih Vakfı Yayınları.

Lavie, A. ve S. Lehman-Wilzig (2003). "Whose News? Does Gender Determine the Editorial Product?" **European Journal of Communication**, vol. 18(1), s. 5-29.

Robins, M.B. (2000). "Africa's Women / Africa's Women Journalists: Critical Perspectives on Internet Initiatives", **Spring 2000 SERSAS Meeting**, NC, USA.

Uludağ, S. (2005). "Kadının Sendikası İçindeki Yeri," **Yeni Düzen Gazetesi**, 28 Mayıs, s. 20-21.

Van Zoonen, L. (1996). "Feminist Perspectives in the Media," **Mass Media and Society** içinde. Der., J. Curran and M. Gurevitch, s. 31-52, London: Arnold.

Weaver D.H. ve G.C. Wilhoit (1996). "Women Journalists," **The American Journalist in the 1990s** içinde. New York: Lawrence Erlbaum Associates.

Weaver, David H. Randal Beam, Bonnie Brownlee ve G. Cleveland Wilhoit (2005). **The Face and Mind of the American Journalist**. http://www.poynter.org/content/content_view.asp?id=28235. (15 Şubat 2005).

Yazar hakkında

Yonca Aybay, Doğu Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim anabilim dalı doktora öğrencisidir.
e-posta: yonca.aybay@emu.edu.tr